

ПРИГОТУВАННЯ ДО РІЗДВЯНИХ СВЯТ

НЮ ЙОРК. — В той час, як європейські столиці окутані в темряву, під якою панують жах, смерть, кровопролиття, голод і холод, Нью Йорк, а також всі інші американські міста прибрали святочний вигляд, готуючись до святкування Різдва Христового. Доми і всі крамниці прикрасили святочними віночками, на кожному кроці видно бородатого св. Миколу, чути святочні пісні. Американські священики говорять, що хоч треба симпатизувати з терплячими в Європі, але не треба подіями в Європі затроювати свого власного святочного настрою.

СУБМАРИНИ ЗНОВ НАПАЛИ НА ДВА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — Американське радіо МекКей перехопило радіо депеші з європейського театру війни, які говорять, що ворожі субмарини в північній частині Атлантики напали на два кораблі і їх затопили. Кораблі якийсь час висідали алярмуючі депеші, а далі затихли.

МАСОВА ПРОДУКЦІЯ КОРАБЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Голова будівельних доків у Нью Йорку, Тод Шипард Корпорейшен, Райлі, заявив, що десять годин по підписанні контракту з англійською закупною місією на будову 60 кораблів, його корпорація приступила вже до праці. Бо всі плани вже були вироблені. Він сказав, що будова кораблів наступить на засади масової продукції. Все-таки перший готовий корабель не буде скорше виконаний, як за десять місяців. Зате наступні будуть виходити дуже скоро. Ці замовлення дають декому матеріал до думання, як довго потриває ця війна?

ПЕРЕГОНІ В БУДОВІ ЛІТАКІВ.

НЮ ЙОРК. — Представник французького генерала Де Голля, що далі бореться по стороні Англії з німцями, Гудрі, заявив на масовім вічу в Карнері Гол, що в літі наступного року при допомозі американської продукції Англія досягне рівноваги в летунстві з німцями. А в 1942 році досягне такої переважної сили, що літаки цілком знищать всі фабрики Німеччини й змусять її піддатись.

АРГЕНТИНА РОБИТЬ ДАРУНОК АНГЛІЇ.

ВАШІНГТОН. — Департамент торгівлі заявив, що в минулі місяці аргентинські компанії мяса подарували для Англії 6,000 штук м'ясної худоби, як доказ доброго відношення до Англії.

ДЖІН ТОНЕІ ПІШОВ ДО АРМІЇ.

ВАШІНГТОН. — Бувший світовий мистець кулачної боротьби, Джін Тоней, вступив добровільно до армії і відразу дістав рангу „лейтенанта-командора", та буде в трьох летунських осередках інструктором фізичного виховання. Його призначення вручив йому секретар війни, Стимсон.

ПЕРЕСТОРОГА ВІДНОСНО ОЧЕЙ І ЗУБІВ.

НЮ ЙОРК. — Лікарські побороти комісії відкинули одну четверту новобранців тому, що вони мали зіпсуті зуби і надірваний зір. Внаслідок того ті комісії вислали до зарядів шкіл пересторогу, щоб шкільні влади більше звертали уваги на своїх школярів та пояснювали їм, як треба зберігати очі і зуби.

СТАЛІ Є ПОДОСТАТКОМ.

ПІТСБУРГ. — Голова Нешенел Стіл Ко., Веір, сказав, що хоч дехто перестерігає, мовляв, за рік буде обмаль сталі в Америці, то він не бачить причин до такого думання. Навпаки, на основі його підрахунків в Америці є ще дуже великі запаси сталі, а навіть є всякі можливості продукувати сталь у ще більший скількості.

ДОСЛІДИ НАД БУНДОМ.

ВАШІНГТОН. — Головний прокуратор Джексон зарядив слідство над членством німецької організації „Бунду" щоб переконатись, чи припинення американського громадянства за боку членів Бунду було мотивоване доброю волею супроти Америки, чи може якими іншими цілями? Бо статут Бунду говорить, що його члени мусять бути громадянами Америки. Колиб показалося, що це охота вступити до Бунду була причиною, що хтось вибирав громадянські папери, то тим людям будуть відібрані громадянські папери.

ОБРАХУНКИ ЧУЖИНЕЦЬКОЇ РЕЄСТРАЦІЇ.

ВАШІНГТОН. — Речинець реєстрації чужинців вже кінчиться. Показується, що вже тепер всіх чужинців записалось поверх чотирьох мільйонів осіб. А ще чимало запишеться. Напочатку обчислювали, що буде всіх чужинців три мільйони і шістьсот тисяч. Більше число вийшло тому, що багато людей приїхало до Америки нелегально. Реєстраційне бюро каже, що всі ті особи, які приїхали нелегально а добре цілий час поводитись, дістануть певні згляди від властей.

СТВОРЕННЯ ДИРЕКЦІЇ ДЛЯ КАМПАНІЇ ЗБРОЄННЯ

Президент Рузвельт рішив створити авторитетне провідне тіло, яке дістало б всі потрібні права для нагляду і керування кампанією зброєння. Ця дирекція буде складатися з голови Вільяма Кнудсена, секретарів — Стимсона і Накса, та члена дорадчого комітету в робітничих справах, Сіднея Гілмана. Ця дирекція матиме нагляд над всіма дотеперішніми комітетами і комісіями, які створено в цілі прискіплення національного зброєння.

Вільям Кнудсен приїхав до Америки в 1899 р. як емігрант з Копенгаги. Він був робітником і довгий час працював при фабричних варстах. Опісля вибивався на чим раз вище становище, доки не став завідувачем однієї автомобілевої фабрики. Водночас він набував уділи у тих фабриках, де працював. Підчас війни був директором однієї галузі Дженераля Моторс, Шевроле, а опісля став головним директором цілої компанії Дженераля Моторс, з платнею \$600,000 на рік. Але коли президент покликав його на члена дорадчого комітету в справах зброєння, він зрезигнував зо свого становища і прийняв те, що запропонував йому президент, з платнею одного долара на рік. Вільям Кнудсен тим для загального добра по-ліс немаду особисту жертву. Проте в його руках знаходиться на стільки майна, що він може собі на це дозволити.

Сідней Гілман також є емігрантом. Приїхав він з Литви, де замолоду студював Талмуд. В Америці пішов працювати до фабрики і там почав цікавитись організуванням робітників в юнії. Вкінці став головою кравецької юнії. Секретар флоту, Накс, хлопцем продав на вулиці газети. Опісля добивався на чимраз вищі становища в заряді газети, аж доки сам не став власником газети. Водночас він поринув в політичне життя, стаючи активним членом Республіканської Партії. В передостанніх виборах він разом з Альфредом Лендоном кандидував на заступника президента з боку Республіканської Партії.

КНЯГІНЯ ДЖУЛІАННА ВІДВІДУЄ НЮ ЙОРК

Голландська престолонаслідниця Джуліанна неофіційно відвідала Нью Йорк і пішла по вулицях і склепах, щоб як слід оглянути ньюйорське життя. Вона була в товаристві голландського посла, але за нею невідступно слідували тайні поліційні агенти, щоб їй не сталося чого злого. Джуліанна навіть вступила до одного „другостору", щоб налитись содової води з морозивом. Вона була всім захоплена.

ПОДОРОЖНІ СТВЕРДЖУЮТЬ ПРИЇЗД НІМЦІВ ДО ІТАЛІЇ

Інформації, зібрані від людей, що приїхали останніми днями до Америки, підтверджують вістки, що німецькі війська вже прибули до Італії на допомогу Муссоліні.

Подорожні бачили ці війська в різних містах Італії. Однак, вони кажуть, німці не приїхали до Італії зовсім на те, щоб воювати замість італійців. Вони обмежують свою діяльність до служби „воєнної координації" та до поборювання внутрішньої боротьби й саботажів у промислах.

Прибувати німецькі війська до Альбанії стали ще з початком листопада. За поданням подорожних, політичне положення в Італії ще гірше від військового. Між командою армії й зарядом фашистської партії існують різні тертя. Сподіваються, що в цій боротьбі можуть упасти голови. Кажуть, що першою жертвою буде граф Чяно, італійський міністер закордонних справ, котрого відай пішлють як амбасадора до Японії, бо він уже в кількох випадках противився Муссоліні.

Невдачі італійців у грецькій кампанії є особистою невдачею Чяно, котрий, кажуть, запевняв Муссоліні, що його агенти приготували Грецію до мирної перемоги.

По Італії в різних місцях наліплюють карточки проти німців. Фашисти скоро їх здирають, а виноватців арештують і карають. Ходять чутки, що були навіть карі смерті.

РИДЗ-СМІГЛИ ВТІК

БУКАРЕШТ (РУМУНІЯ). — Маршал Ридз-Смігли, бувший командант польської армії, втік з румунського села Тасмани, в котрому його інтерновано від втечі з Польщі.

Куди він утік, не відомо. Часописи гостро критикують сторожу за слабе пильнування. За ним шукає румунська поліція, румунська „залізна гвардія" та німецька цивільна й військова поліція. Всі замкнули всі виходи з краю, щоб не дати йому втекти з Румунії.

НЕМА В ЛОНДОНІ РІЗДВЯНОЇ АТМОСФЕРИ

ЛОНДОН. — Внаслідок повітряних рейдів Лондон не представляє звичайних сцен перед Різдом. Нема традиційних ялинок. Крамничні вікна не прикрашені, як це було до війни. Нема на дверях різдвяних вінків. Зате зросли громадські забави для людей і дітей усіх клас.



13 УБИТИХ. — У Синсинаті вибухла оноді бомба, що знищила два дома, вбила 13 осіб і наробила шкоди на кілька блоків довкруги. На світліні пожарники рятують жінку, що була привалена розбитим бомбою деревом і залізом.

РЕЙД БРИТІЙСЬКОЇ ФЛОТИ В АДРІАТИКУ

ЛОНДОН. — У середу вночі заїхали кораблі британської військової флотії в пролив Отранто, що відділяє Італію від Альбанії, а далі в Адрійське море, котре Мусоліні вважає своїм приватним ставком, і там острілювали італійські позиції в Вальоні, одному зо стратегічних портів в Альбанії. Команда обчислює, що флотія вистрілила куль ваги сто тон.

Не менше затітним явищем є, що коли британські кораблі острілювали Вальону, ні один італійський корабель ні літак не з'явився, щоб дати відповідь на цей небувалий визов.

Підчас коли головна сила флотії, що була під командою самого адмірала Конінггема, острілювала Вальону, відділ кружляків і нищителів під командою віцеадмірала Придгем-Гвіпела заплив глибоко в Адріатик аж по Барі в Італії й Дураццо на альбанському боці.

Подвиг британської флотії є важним зогляду на те, що Мусоліні заняв був Альбанію між іншим на те, щоб обсадити Адрійське море й не пускати до нього нікого.

У тому місці, де британська флотія бомбардувала Вальону, морський пролив має всего 40 миль ширини.

Британська флотія брала далі участь в бомбардуванні італійської бази Бардії, важного укріпленого пункту в Лібії, італійській колонії в Африці. Від середи до п'ятниці флотія бомбардувала Бардію дуже часто. Донесення флотії стверджують, що Бардія в огні.

РИМ ГОВОРИТЬ ПРО УСПІХИ.

РИМ. — Італійський урядовий комунікат говорить, що італійські війська в Бардії в Африці успішно опираються англійському наступові. Мовляв, вони відбили в п'ятницю наступ британської артилерії й механізованих частин.

ПРИЗНАЮТЬ ДОПОМОГУ НІМЕЧЧИНІ.

РИМ. — В італійських гезетах появилися донесення, що німці пересилають своїми транспортними літаками по 3,000 італійських жовнів денно з Італії на грецький фронт в Альбанії.

Італійський комунікат каже, що британські літаки бомбардували італійський порт Бріндісі чотирима наворотами.

ЕСПАНСЬКА ПРЕСА ВИПРАВДУЄ ІТАЛІЮ.

МАДРИД. — Перший раз від початку грецько-італійської війни преса Еспанії виявила італійські невдачі.

Часопис „Информасіонес", щоправда, обмежується до оборони боевих прикмет Італії, без найменшого натяку на британські доспіхи, однак вже сама оборона вказує на італійські невдачі.

Каже часопис, що минуле виказало ведику військову здібність італійського народу. Як доказ газета наводить війну в Етіопії, „може найдосконаліший примір колоніальної війни". Іншим приміром цього є поведінка італійців в Еспанії. Передовиця закінчується висказом надії, що, не дивлячися на невдачі, грецька кампанія закінчиться тим, що Мусоліні досягне своєї цілі.

ГАЛИФЕКС БУДЕ ВІДАЙ АМБАСАДОРОМ В АМЕРИЦІ.

ЛОНДОН. — З часописних вісток виходить, що наступником маркіза Лотієна в Вашингтоні буде вайкавнт Галифекс, теперішній секретар закордонних справ.

Його місце в камінеті міністрів займе правдоподібно Антоні Іден, котрий свого часу уступив з кабінету Чеймберліна, бо не погоджувався з його політикою замирення Гітлера.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАКОНИ В БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ. — Болгарський парламент ухвалив нові закони про оборону народу, котрі обмежують права 50,000 жидів у Болгарії, забороняють масонські льожі й інші тайні організації та забороняють усяку антинаціональну пропаганду.

ЖИДІВ ЗРОБЛЕНО ГРОМАДЯНАМИ ДРУГОЇ КЛАСИ.

САБОТАЖІ У РУМУНІЇ КЛОПОЧУТЬ НІМЦІВ.

СОФІЯ. — По цілому краю трапляються преріжні випадки, що зривають комунікацію й нафтові рури. Цих випадків так багато, що команда німецьких військ у Румунії та прихильна нацистам „залізна гвардія" цими випадками сильно поіритовані. Вони приписують їх свідомому саботажеві, за котрий винують комуністів і британських агентів.

У краю однак недоволення з німецької окупації сягає далеко поза комуністичні й протибританські круги. Населення недоволене з того, що кошти на засоби поживи від приходу німецьких військ сильно подорожили.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:

Поодинокі числа три центи.
 На рік \$6.00
 На пів року \$3.25
 На три місяці \$1.75

SUBSCRIPTION RATES:

Three cents a copy
 One year \$6.00
 Six months \$3.25
 Three months \$1.75

Число з п'ятниці (з англійською частиною):
 На рік \$2.00
 На пів року \$1.25

В Джерсі Ситі і Заграницею: Foreign and Jersey City Rates:
 На рік \$9.00
 На пів року \$4.75
 На три місяці \$2.50

Письмений текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода”: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ІТАЛІЙСЬКА НЕВДАЧА

Нині вже не підлягає найменшому сумнівові, що італійські армії потерпіли в війні з дрібною Грецією зовсім поважну невдачу. Невдача ця тим поважніша, що причин її не можна шукати в ніяких умовах поза самими італійськими військами, як наприклад у погоди, у припадку, в незавиненому складі умовин. В це теж нині ніхто не сумнівається, що причини невдачі лежать у самих таки італійських військах і в самому таки італійському народі.

Однак сказати таке ще не значить сказати багато. Коли сказати, що причини невдачі в самих італійцях і в італійських військах, то зараз вирине питання: в чому саме? яку недостатку мають італійці ці італійські війська, що через неї грецька кампанія досі терпіла такі невдачі? Питаються це люди в цілому світі. Питаються в Італії. Вказує на це хочби це, що Мусоліні скидає одних генералів та встановлює на їх місце других. Цими перемінами в командуванні він зовсім ясно хоче підсунути італійському народові, що вину за невдачі поносять передовсім генерали. Та послугуватися цим можна лише до якогось часу: остаточно, коли зміна не принесе бажаної перемоги, можна командантів перемінити ще раз, але потім уже перемінити їх далі не можна. Люди вже дали не захочуть вірити, що суть у команді.

Чому саме Мусоліні кинувся так завзято складати вину за невдачі на командантів, ясно. Він жеж цілий час говорив італійцям, що вони до його режиму були під військовим зглядом нездари, а його режим перетворив їх на націю героїв. Він голосив їм думки про енергію, експанзію, розмах, насолоду війни. Він їх виховував зо самої дитини до воєнних подвигів. Колиж не дивлячись на це все, італійський народ не викazuje цих прикмет, які Мусоліні через двадцять літ націплював, то тепер дуже легко й в італійців і в світі може повстати думка, що вся фашистська пропаганда про можливість переробити народ фашистською системою це один великий блöff. Колиб в італійським народі зродилася така думка, тоді, можна сказати, дні фашистської системи в Італії почислені.

Це могло б легко статися, якби Мусоліні був тепер полишений самим на себе. Однак Мусоліні має тепер дужого союзника, котрий міг би легко лишити Мусоліні пропадати, якби не те, що як він лишити Мусоліні пропасти, він готовий пропасти незадовго самий. Біда Гітлера в тому, що якби в Італії була остаточно скомпромітована фашистська система, то в Німеччині був би скомпромітований нацизм, що бudoвбуде і італійським фашизмом, перелицюванням для німецьких потреб. Гітлер мусить поспішати Мусоліні в поміч не в інтересі Мусоліні, і не інтересі італійського фашизму, а в інтересі Гітлера й німецького нацизму.

В СОВЕТСЬКІЙ ВІЗНИЦІ НАРОДІВ І ПОЗА НЕЮ

(Докінчення).

В своїй основі відносини між Москвою та державами потрійного союзу не можна перекопати не стільки переглядаючи советську пресу, як слухаючи советське радіо. Звичайна пропаганда проти „капіталістичних” держав, до яких зачисляється й Німеччину та Італію, на порядку деннім. Але не бракує там часом і типової московської провокації; про переговори між Гітлером та Петеном, наприклад, московська висилка повідомляла, що німецький уряд запропонував Франції мир за ціну відступлення Ельзасу і Лютарингії, Марока і французької рівери з Ніццою включно, Корсики і т. і., тим часом ціла європейська преса твердила, що про зміст напад всього нічого невідомо. Щож до Японії, то не зважаючи на повідомлення про близьке закінчення пакту ненапад між обома державами, як советська преса так і радіо додержують як і далі приязної тактики супроти Хіна і ворожого супроти Японії.

В таких складних обставинах могла б осягти систематична українська інформаційна акція в чужих мовах відносно дуже багато, тим більше, що в нейтральних державах ніяких спеціальних цензурних перешкод властиво нема. На превеликий жаль робиться на цим полі в другій році війни не більше ніж в першій. Коли в ділянці національно-культурної та заповомової зроблено дещо, а навіть не мало, української інформаційної акції в чужих мовах в Європі властиво нема. Це розуміється велика шкода для справи визволення України, тим більше, що інформація про боротьбу поневолених націй з Україною на чолі проти Москви є одним з небагатьох засобів співпраці еміграції з поневоленою батьківщиною. А не можна забувати того, що становище мільйонів українського народу без порівняння гірше ніж становище найбільш убогих українців поза межами московської візничі народів. Про те, щоб десь в Європі якийсь українцеві вмер безпосередньо голодовою смертю, невідомо, а під московською владою гинуть що року з гоголю десятки тисяч українців. Про те, яку „культуру” дістає український народ в межах СРСР, відомо загально; чужинська культура для української еміграції в кождім разі корисніша ніж большевицька „українська культура формою і соціалістичним змістом”.

Великим питанням є також, що краще більше еміграційну українську молодь, її участь в українській визвольній боротьбі, складником якої є й українська інформаційна акція, чи недільні національні школи та наукові інститути на еміграції. Головною причиною очевидного браку засобів на інформаційну акцію в чужих мовах є непереможний консерватизм української „демократичної” нації. Протягом віків призначалась західно-українська еміграція давати матеріальну поміч краю, хоч і тепер робити це, хоч від краю лишилось лише кілька повітів з якимсь мільйоном українського населення. Боротьба ж цілої української нації, до якої належить тепер і добрих шість семих частин її західної галузі, не займає ще на жаль в уяві і серці цієї еміграції належного місця. Єдиною радою проти цього є поширити в найбільш енергійний спосіб серед українського еміграційного громадянства, а перед усім серед його молоді протимосковську акцію визвольної боротьби; дати належне знання і уяву про те, який героїчний спротив ставить український народ московському насильству, та про те, як може українська еміграція взяти найбільшу участь в боротьбі на незалежну українську державу. Значна частина завдання переведення цієї акції належить українській пресі, що повинна подавати систематично і в можливо короткім часі якнайбільше відомостей з життя України під московським пануванням, тримаючи таким чином перед очима еміграційного громадянства щоденний розвиток визвольної боротьби, в якій воно має брати участь.

Самий факт належного подавання відомостей про боротьбу між поневоленими націями та Москвою в чужих мовах унаслідок чужинцям, що значіння цієї боротьби виходить далеко поза межі СРСР при кожній визначній політичній події. Доклавши того, що московський уряд ставиться до української акції на міжнароднім полі зовсім не байдуже, маємо додати. Оскількиж він мусить числитися з цією українською акцією, бере українське громадянство поза межами СРСР чинну участь в боротьбі України проти Москви.

Взявшись рукою в бік, він знов відхав до воріт. — А тиж куди тепер, стара? — звернувся до вдови. — Та ми й не знаємо ще, пане полковнику, — відповіла вона. — Є думка до пані Василички... — До якої Василички. — До вдови Похилихи. — Якої це? Не отого молодого Похилих матері, що втік на Запоріжжя? — Егеж, еге... Полковник глянув на Орисю. — І ти, гостроязика, туг?... Це не забула свого шибайголови, хрін йому в ніс?... Подай йому через когонебудь звістку, нехай вертається безпечно: польного того вже нема, — вже інший, — Конеченько польський.

Орися не відповіла. — Нема кому вже, пане полковнику, подавати тую звістку: вбито його в поході турками... — завважила крізь сльози вдова. — Де! — скрикнув Гудима. — Під Очаковом. — Хм... — замислився старий. — Шкода, шкода... Ну, та Божа воля... а вмерти ко-

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ ЧЕХІВ В ЛОНДОНІ

По капітуляції Франції, багата чехів, що передтим втікли були зо своєї батьківщини, повандрувало до Англії, де переніс свій осідок також чехословацький комітет з д-ром Е. Бенешем на чолі. З чеським військом потягли до Англії деякі чеські журналісти та письменники.

Втікаючи перед німецькими військами, два чеські журналісти І. Й. Гронек і Іво Дуцек такі на англійському кораблі „Новаралія” випустили перше число газети „Насе новини”, які й далі виходять „десь в Англії”. На палубі того самого корабля був словацький поет Нересніцький (правдиве ім'я д-р Юрай Слявік), а тепер міністер внутрішніх справ чехословацького уряду на вигнанні. На морі він написав „Морський Денник”, який тепер передруковує тижневик „Чехословак” в Лондоні. Його писання натхнені пророчим духом, проповідують остаточний поворот чехів до їх рідного краю.

„Насе новини” виявляються правильно „десь в Англії” (місце не означене) й мають в своїй редакційній складі найкращих журналістів, як зпоміж старшин, так і чеських цивільних. Недільне видання цієї газети збільшене, як також має англійський додаток. В ній є літературна секція, в якій беруть участь емігрантські чеські літературні сили. Чеські емігрантські організації в Америці стало допомагати своїм братам в Лондоні висилками книжок, часописів чи навіть грошей. На цій емігрантській літературі, як можна сподіватися, англійські автори, мають великий вплив. Такі знаміна як Такерей, Дікенс, Мередіт, Голсворти й ін. — це улюблені автори чеських воєнків та цивільних.

Дарма, що Лондон навідується часто німецькі літаки, там всеж таки купиться центр літературного життя чехів. Там виходить кварталник „Чехословак і Центрально-Європейські справи”, друкований в англійській мові, й як вказує сам наголовок, присвячений більш політичним справам. „Дні спірит оф Чехословакія” — це другий журнал пресвячений чеським справам і друкований по англійськи. Журнал цей видає

ни проти Москви навіть в самих межах московської візничі народів.

К. Волинський.

група чеських протестантів під проводом проф. Ф. М. Гіка та англійських приятелів. Журнал в більшому присвячений літературі та мистецтву чехів. Франтіск Лянгер це чоловік літературний представник цієї групи.

Визначним співробітником „Чехословак” являється молодий чеський поет Франта Клятіл, який пише довшу літературну працю-новелу п. з. „З жовнірської кишені”. Він також є автором „Книжки про Францію” (1930). Під псевдонімом „Аміс-а” він написав одну з найкращих чеських сатири п. з. „Подорож Боривою Вацасека”.

Густав Вінтер написав „Синю книгу”, в якій старіше представити культурне поневолення чехів гітлерівською Німеччиною.

Перша чеська книжка, видрукована в Англії від вибуху сучасної війни, носить назву „До дому” та є збіркою несталих поезій. В них різні автори виявляють свою сильну віру у відродження вільної Чехословації.

Крім тої літературної праці, чехи не занедбують такої важної діянки, якою тепер є пропаганда. Чехи, це мистці в пропагуванні своїх ідей. Маючи за вчителів таких великих мужів як Масарик, Бенеш,

Штефанік і ін., вони знають як підходити до чужої публіки. (Відома чеська „мафія” в попередній війні була дуже помічною генеральним штабом Англії та Франції проти Центральних Держав).

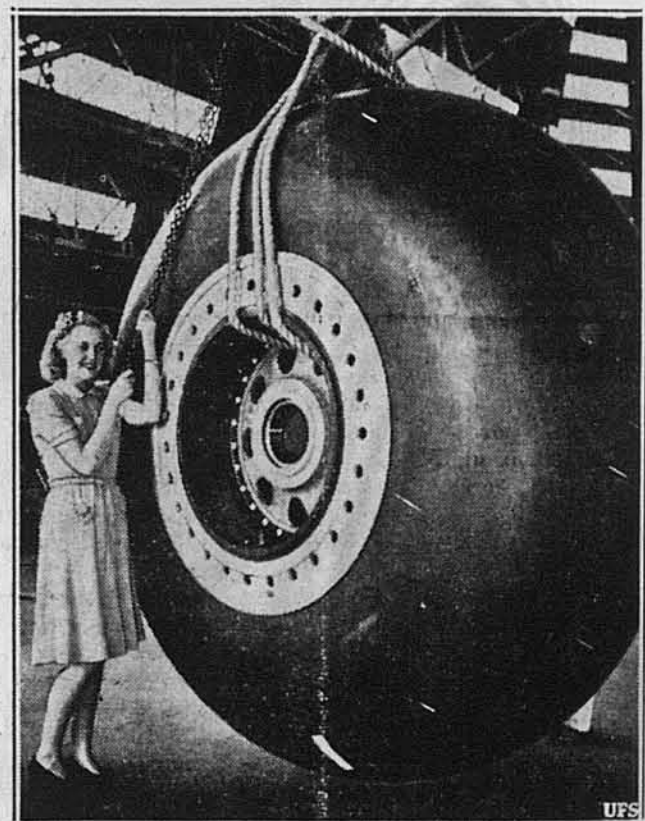
Д-р Е. Бенеш, голова тимчасового уряду, написав кілька брошур як ось „Націстичне варварство в Чехословації”, „Будова нової Європи” й ін., в яких він вміло старався поєднати цілі Англії з цілями Чехословації. Булишній начальник редактор „Лісове Новини” Ярослав Странський написав також важну політичну брошуру п. з. „Михан трагічна помилка Європи”.

Одна з дуже цікавих та оригінальних книжок це компілятивна праця п. з. „Чехословакія в англійській літературі”.

—

З того короткого огляду про літературну працю чехів в Англії, бачимо, що чехи не прогайнували, здається, ні хвилини примусової еміграції. Мимоволі, насувається порівняння: скільки зробили за той час українці, навіть ми, в Америці? На партійні свари, боротьбу за нікому непотрібний „престиж”, то на це є гроші, час, і ін.

Чи не час би пригадуватися над такою проблемою як поставлення на краший щабель інформативної праці про Україну? Хочби в такій вірі, як чехи, чехи?



НАЙБІЛЬШЕ КОЛО В СВІТІ. — Величезне коло найбільшого в світі літака, збудованого в фабриці Доугласа в Санті Моніка, в штеті Каліфорнія. Воно має 96 цалів проміру й важить 2,700 фунтів.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(108)

А хата ще палала, хоч уже не так, як перше: бистро, як порох, згорів солом'яний дах, і ясно, хоч і негусто, ще горіли, гучно потріскуючи, крокви. Чорний димар зловісно стремів посередні вгору мовчазним докором невідомою лиходієві-палію. У вікна видно було, як палахкотіли все-редині свічки й трямки. Чекали всі, як завалиться стеля. Чорно-багровий дим клуботався, підіймаючись угору, й хутко зникав десь у темних просторах. Здіймалися з ним і цілі рої червоних іскор, гасили десь високо вгорі або падали дощем довкола. Метушилися, бігали, сновигали з криками й гамором діти, з уподобою розважаючись рідким видовищем. Мовчки стояли чоловіки, не знаходячи, а бо краще вважаючи всякі за-

ходи гасити вогонь безнадійними. Без устанку цокотали жінки й дівчата...

— Пан полковник! пан полковник! — покотилося раптом людьми.

Справді, у відчинених воротах, в ясниці, вималювалась кінна постать старого Гудими й його джурі. Подивився я-редині свічки й трямки. Чекали всі, як завалиться стеля. Чорно-багровий дим клуботався, підіймаючись угору, й хутко зникав десь у темних просторах. Здіймалися з ним і цілі рої червоних іскор, гасили десь високо вгорі або падали дощем довкола. Метушилися, бігали, сновигали з криками й гамором діти, з уподобою розважаючись рідким видовищем. Мовчки стояли чоловіки, не знаходячи, а бо краще вважаючи всякі за-

— Ага, ти тут... Здоров, стара!... Що це ти — горіти за просторах. Здіймалися з ним і цілі рої червоних іскор, гасили десь високо вгорі або падали дощем довкола. Метушилися, бігали, сновигали з криками й гамором діти, з уподобою розважаючись рідким видовищем. Мовчки стояли чоловіки, не знаходячи, а бо краще вважаючи всякі за-

— Бог покарав, пане полковнику, — відповіла, плачучи, вдова.

— Бог?! Знаю, який Бог!... Топила піч, а димар дрявий... З-комори; знадвору заня-

лося, а від комори й хата загорілась...

— То підпалив хтось?!... У моїм полку?!...

Полковник стиснув коня острогами й в одну мить опинився в дворі серед натовпу чоловіків. Люди поздимали шапки й уклонилися.

— Хто підпалив, хрін йому в ніс?! — грізно погукнув на натовп. — Хто посмів таку каверзу вчинити в моїм полку?!...

— Та хіба той признається, пане полковнику, що підпалав! — почулося з натовпу. — Та й нема, мабуть, його тут...

— Авжеж нема, — хіба він дурний, щоб лізти на очі людям!...

— Його тепер і з собаками не знайдеш!...

— Що? З собаками? — іригувався Гудима. — Е, ні, голубчики, так не буде... Найліпніше завтра вранці, щоб мені був палій в уряді в мене! Чули?!... Я йому покажу палити, хрін йому в ніс! Підпалив та й думає, що так йому минеться?!... Ні, так не буде! Всіх перешмагаю канчуками, як не приведе! Чули?!... То-тож...

Взявшись рукою в бік, він знов відхав до воріт. — А тиж куди тепер, стара? — звернувся до вдови. — Та ми й не знаємо ще, пане полковнику, — відповіла вона. — Є думка до пані Василички... — До якої Василички. — До вдови Похилихи. — Якої це? Не отого молодого Похилих матері, що втік на Запоріжжя? — Егеж, еге... Полковник глянув на Орисю. — І ти, гостроязика, туг?... Це не забула свого шибайголови, хрін йому в ніс?... Подай йому через когонебудь звістку, нехай вертається безпечно: польного того вже нема, — вже інший, — Конеченько польський.

Орися не відповіла. — Нема кому вже, пане полковнику, подавати тую звістку: вбито його в поході турками... — завважила крізь сльози вдова. — Де! — скрикнув Гудима. — Під Очаковом. — Хм... — замислився старий. — Шкода, шкода... Ну, та Божа воля... а вмерти ко-

завкою смертю дай Бог і всякому з нас... Хм... Був паливода, а вмер, як лицар... Царство небесне... А хто вам казав?

— Якийсь молодий сліпець-кобзар, що недавно вернувся з неволі...

— Так може він бреше?... Є між ними такі, що язиком, як на кобзі, грає: нема чогось, то вигадася, хрін йому в ніс!

— Каже, що сам і на похороні був, як спускали в море... — Хм... може, може... Ну, бувай здорова, стара! А ти, дівко, не дуже в тугу вдавайся: молода, гарна, — ще знайдеш до пари.

Гудима знов повернув коня до натовпу.

— А ви чого стоїте, роти пороззявлявши?... Чом не гасите?... Щоб мені за хвилину ні блиснуло нігде! Ач, яке багаття розвели!... А той, щоб завтра мені в уряді був! — чули?... Прощайте!...

Полковник сів коня за поводи й за хвилину покритися темною ніччю разом із своїм джурою.

Люди здвигали плечима й сміялися.

— Чи він обезглуздив на старість чи що?

— Та хіба не бачили, що нащедрувався до прости Господи?

— Аджеж, що під чаркою!... — Ого, та ще й під якою!... — А всеж таки, як його бути з палієм?...

— Та ніяк: просянись завтра, то й про палія забуде. В цю мить із тріском і грюкотом завалилася стеля, а з нею й палаючі крокви з бантинами. З вікон і з дверей шугнули в двір довгі омахи, а над стінами знялися й химерно закучерявилися високо, аж під чорним склепінням „небесним, ведетенські клубки барового диму. Жінки зойкнули з ляку, а діти кричали й аж не тямалися від захвату й утіхи. Але це вже був початок кінця: через якийсь час полум'я почало пригасати поволеньки. Люди перестали тягати воду з криниці, а з сусідніх дахів спокійно поспускалися додолу рятівники. Натовп почав розходитися.

Біля Оберемчихи й Оресі ще стояло, розмовляючи кілька жінок, але незабаром підїхало два великих вози,

запряжені кінми, й чоловіки, що ще зоставалися на пожарині, почали складати на вози те, що встигли врятувати від вогню. Орися помагала.

— А як же, доню, кури? — Та й поросята? — говорила, бідкаючись і плачучи, мати.

— Та ну їх, тих курей: все одно не позбираеш їх тепер. Завтра вранці дамо їм раду. А підсвинки у хліві: ніхто їх не покраве, бож люди до ранку вартуватимуть!...

— Вже на світ благословилося, коли наладовані Оберемчихиним добром два вози зупинилися перед ворітми Василичиною обійстя. Василичка вже встала, запалила в печі й поралася коло варєва. Почувши, що хтось стукає у хвіртку, виглянула у вікно, та не побачивши як слід нічого крізь старі, побляклі облонок, вибігла з хати. Глянула — й о-стоїлася, очам своїм не дімаючи віри.

— Відціпніть нам, паніматко, хвіртку! — гукнула Орися. Опам'яталася Василичка й підійшла, подалася вітати гостей. Нічого не розуміла.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

ДІРА В АНГЛІЙСЬКІ БЛЮКАДИ.

Недавно американський амбасадор до Бельгії, Дж. Дейвис, що перед тим був амбасадором до Москви, заявив, що коли німці візьмуться за організування союзу економічної системи, то Совети можуть зовсім добре прокормити Німеччину, а навіть дати всім іншим європейським країнам таку надлишкову корму, щоб вони не терпіли голоду.

Потенційно Совети можуть дійсно продукувати величезну кількість всяких харчів. Амбасадор Дейвис це добре знає, бо він обідав цілу Україну і придивлявся величезним українським плодючим просторам.

НІМЕЦЬКА ГОСПОДАРКА.

Щонині в Советах нужда, треба завдячувати це большевицькій господарці. Колиб німці перебрали все в свої руки і примінили до союзу економічної системи, то Совети могли б витиснути з тих незмірних союзу просторів величезні запаси різних харчів. А коли взяти під увагу, що ціла союзу господарка знаходиться під деспотичним зарядом держави, можна собі уявити, які можливості криються у собі Совети для Німеччини. Мати для себе одну шесту світової території, а також мати для себе 180 мільйонів союзу невільників, які слухняно мають працювати на тих просторах та витворювати харчі й інші сировини для своїх панів — це цілком німців, яку, як намагає амбасадор Дейвис, вони хочуть і можуть досягнути.

ЗЯЦІЯННЯ ДО СТАЛІНА.

Про ці можливості німці знають дуже добре, бо не раз і не два писали про них їхні провідники. Та нам тут ходять про підкреслення одного дуже важного факту: німці не тому фліртуєть з Советами, що бояться їх мілітарної сили, тільки тому, бо не хочуть розвалювати тої невеличкої господарської системи, що знаходиться нині в Советах, а яку вони думають як слід використати для своїх цілей.

Та невеличка господарка ідеально надається для німецьких цілей. Це ж ідеальна колючка для німців, в якій автохтони не мають жадної приватної власності, не мають землі, будинків, політичних прав, а тільки мають примус віддавати всю енергію своїх м'язів, а навіть пачку народу, яким нині є москвини на спілку з всякою міжнародною гологою, а застра будуть німці, при співучасті тоїж большевицької голого, але вже в ролі меншого партнера.

ВРЯТУВАННЯ СПОКОЮ.

Німецький штаб мусить дуже добре знати, що коли така слабенка Фінляндія близько пів року ставила героїський опір Советам і не допустила до того, щоб Совети її рішаль-

но побили, то що могла б зробити та німецька армія, яка знаходиться нині на границях Советів?

Але німці не хочуть війни з Советами, бо в тій війні розвалилися Совети і ціла їх господарка та економічна система обернулася у страшну анархію. Тоді і німецькі пляни — видобувати з Советів харчі та всякі інші сировини, на довгі роки обернулися у нівець. Бо в такій трясотині, як Совети, суспільного та економічного ладу так легко завести не вдається. Большевики це робили довгими роками шляхом жахливого терору. Тих большевицьких осягів німці не хочуть марнувати, тільки хочуть їх впрягти до свого німецького імперіального воза.

Ось це причина, чому Гітлер не воює з Советами, а „уступає“ перед ними, а навіть щедро наділяє різними територіями.

СПІВПРАЦЯ.

Сталін і Гітлер вже нині тісно з собою співпрацюють. Що Сталін розпускає за границю чутки, мовляв, — „я творю на сході Європи заборону для Гітлера“, то це тільки димовая оселона, яка має на цілі спантеличити противників Гітлера.

Питає дехто: „А що за цілі для Сталіна підтримувати Гітлера, коли він знає, що перемога Гітлера означає кінець для Сталіна?“

Який кінець? Це буде не цілковитий кінець Сталіна, тільки кінець його суверенності над Советами. Сталін буде далі при владі, лише стане васалом Гітлера. Як слухняний васал він матиме в своїх руках це багато сил і впливів, щоб цілком не сходити з історичної сцени.

Зате опір перед Гітлером потягне за собою революцію в Советах і спричинить йому такий кінець, якого зазнав Микола II.

ЗАМКНЕННЯ БЛЮКАДИ.

Англія мусить це взяти під увагу: в інтересі Гітлера є заховати на Сході Європи спокій і перемінити її на свою колючку, з якої беззастановно напливали до Німеччини різні продукти. Це буде діра в ланцюгу англійської блокаде, і вона в тій затишній війні обертається в нівець всі англійські заходи.

Щоб замкнути цю діру треба робити щось зовсім протилежне від того, чого хоче Гітлер: викликати анархію на сході Європи, розгромити ту невеличку господарську систему Советів, що стає тепер на услуги Гітлера. Придавлені московсько-большевицьким чоботом східні народи чекають на заклик з боку тих, що голодять волю, справедливість для поневолених, а кару для деспотів.

ПІДПИРАЙТЕ СВОІХ БІЗНЕСМЕНІВ.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 7-го грудня 1940 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний президент М. Мурашко, заступник головного президента Г. Герман, заступник головного президента Марія Малевич, головний рекордний секретар Д. Галичін і головний фінансовий секретар Касієр Р. Слободян.

Головний президент відкрив збори в годині 10:30 рано. Він подав до відома ці справи, що були покладені від останніх зборів повного виконавчого комітету У. Н. Союзу, а також пропонував такі справи, що треба їх покласти тепер на цих зборах. Ці всі справи були такі:

Конвенція У. Н. Союзу. Обговорено справу скликання конвенції, яка, згідно з статутом, повинна відбутись у травні наступного року. Окреме повідомлення у цій справі буде подане в „Свободі“ у відповідному часі.

Направи. Рішено поробити конкретні направи на реальності Г. Кузьми, під ч. 113 Лейк Стріт, Джерзі Сіті, Н. Дж., яка то реальність є тепер під контролею У. Н. Союзу.

Гуманітарні й культурні цілі. Постановлено уділити з народного фонду \$50 для Американського Червоного Хреста. Квота \$50, це додаткова жертва, бо недавно на ту саму ціль було вже ухвалено \$250. Також рішено призначити \$250 з народного фонду для Колумбійського університету на покриття коштів за виклади про українську культуру на тому університеті.

Купно бондів. Закуплено такі бонди:

Jersey Central Power & Light, 3½%,	за \$ 82,000.00
U. S. Treasury Bond, 2½%,	252,000.00
California Water Service Co., 4%,	25,560.00
Cleveland Electric Illuminating Co., 3%,	26,375.00
Indianapolis Power & Light Co., 3½%,	41,800.00
Iowa Southern Utilities, 4%,	20,200.00
West Virginia Water Service Co., 4%,	25,440.00
The Texas Corporation, 3% Debentures	51,500.00
Northwestern Public Service Co., 4%,	26,625.00
Southern California Gas, 3½%,	30,015.00
Central Main Power Co., 3½%,	10,750.00
City of New York, 3%,	9,960.12
Southern California Edison Co., 3%,	26,000.00
F.N.A. Mutual Mortgage Insurance Fund Debenture, 2½%	4,400.00
F.N.A. Certificate of Claim	405.08
Weehawken, N. J., School Bonds, 3½%	10,679.91
Weehawken, N. J., School Bonds 4½%	17,139.20
Brooklyn Union Gas, 5%	19,107.50
City of New York, 2½%,	89,961.36
Appalachian Electric Power Co., 3½%	64,200.00
U. S. Treasury, 3½% Notes	409,500.00
The Port of N. Y. Authority, 3%	5,137.50

Продаж бондів:	Продано	Заплачено
Inland Steel Co., 3%	за \$ 22,924.00	\$ 22,440.00
U. S. Treasury, 2½%	62,681.25	60,000.00
U. S. Treasury, 2½%	103,531.25	100,000.00
Montana Power, 3½%	50,943.75	50,625.00
The Texas 3% Debentures	52,068.75	51,500.00
City of New York, 3½%	25,468.75	25,125.00
Central Illinois Public Service, 3½%	26,656.25	26,062.50
Jersey Central Power & Light, 3½%	31,597.50	30,750.00
Perth Amboy, N. J., 4½%	2,000.00	1,980.00

На цій вечірній програмі нарад і головний президент заклав збори в годині 2. пополудні.

Д. Галичін, голов. рек. секретар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРГАНІЗАЦІЯ БІЗНЕСМЕНІВ.

Не одному з наших дрібних бізнесменів, переважно гросерникам, ані на думку не прийде, який у них буває сила, колиб цілий наш гросерний елемент мав свою організацію і корпорацію.

Не одному може дивно, чому я порушую справу гросерників, коли я сам не гросерник. Вправді я не маю гросерного бізнесу, але я є в споживчій бізнесі. А порушую справу гросерників тому, що її є найбільше і їх сила велика, коли подумати про цілість того бізнесу. Бізнес той є малий індивідуально, але величезний був би в злуці.

Звісна річ, що не зовсім бізнесами можна робити те, що можна зробити з гросеріями, або реставраційним бізнесом. Тому, що в останніх нема таких комплікацій, як в бізнесах інших. А до того поодинокий гросеріний бізнес нині не представляє собою великої ваги. Кожний гросерник признає мені в тім рацію, колиб це совісно роздумав. Я вірю, що у нас в Нью Йорку нема таких гросерень у наших бізнесменів, котрі моглиб похвалитись більшими оборотами. Але колиб взяв усіх наших бізнесменів у гросеріний галузі разом в одну силу, то у нас була б така організація, яка нам навіть не сниться. Колиб була така організація, як союз українських бізнесменів, вона готувала б наших малих і більших бізнесменів, без огляду на їх фах і лучила їх у велику силу.

Будучи в одній організації, ми моглиб від часу до часу обговорювати різні справи. Я свято вірю, що до творення гуртвних споживчих артикулів нам прийшло б дуже легко.

В числі 293 „Свободи“ п. Одесницький вже описав деякі

факти в цифрах, щодо такої корпорації. До того ж хотів додати деякі інформації, щодо гросерників на долинні міста Нью Йорк. Думаю, що навіть не кожний гросерник повірив би, що на на долинні міста на просторі 100 блоків є коло 200 українських гросерників. Цей факт я дістав від нашого громадянина, котрий радо тим інтересувався.

Коли взяти під увагу, що кожний пересічний гросерник має обороту коло \$300 тижнево, то це рівняється трьома мільйонам доларів річно. Колиб наші гросерники мали свою гуртвну — корпорацію, котра робила б обороту 3 мільйони доларів річно, то не тільки що кожний гросерник мав би сам зиски со свого уділу і товарів одержаних від гуртвни, але також мала б зиски публіка, котра робить закупки у наших крамницях.

Думаю, що на таку справу не можна махати рукою. Але треба сісти і подумати, яка є будучність наших дрібних бізнесменів. Та звісна річ, що коли ми самі не повіримо, що ми щось можемо створити, то таке недовіря справу відразу усе.

Платон Стасюк,
Нью Йорк, Н. Й.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 242, відбуваються в першу неділю по 15. кожного місяця, по Службі Божій на церковній галі. — Максим Камак, предс.; Андрій Драбик, кас.; Василь Найдух, секр.

ОЛЕН, Н. Й. На річній мітингу Тов. Запорозька Січ, від. 363, вибрано уряд на 1941 рік: О. Іванчик пр.; С. Васильєв заст.; Д. Базів, кас.; Г. Підскальний, секр.; М. Лучинський, заст.; Ів. Скоробач, Д. Мішанець, контролери; Т. Челядин, Ів. Скоробач, дозорці хорів. Мітингу відбувається в другу неділю по першій. Позаміських членів визнається, що би прислали виклади що місяця вчитися в протинний раз будуть суспільними. — Г. Підскальний, секр.



У ФЛОРИДІ почався сезон збирання помаранчів.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОЛТІМОР, МД.

Свято в честь Героїв.

Як кожного так і цього року наша болтіморська громада при українській церкві св. Михайла, гідно відзначала пам'ять поляглих борців за волю України.

В неділю, 1-го грудня по Богослуженні наш парох о. В. Маньовський відправив панатиху в честь поляглих у бою героїв, та виголосив відповідну до хвилі проповідь.

Вечером у святочну прибрану галі відбувся гарний святотний концерт, який уладили сестри Василяни із діточками рідної школи, яка ведеться під їх проводом.

Свято отворив о. В. Маньовський словами: „Двадцять два роки минає як наші український нарід побачив синьожовтий прапор, що повів нас на ратуші у Львові, та сповідав всемо українському народові, що він вільний і свободний, на своїх землях. Та не довго наш нарід тішився волею, бо наші відважні вороги позавидували нам тої волі і почали страшний наступ. І хоч як наші війська завзято і героїчно боролись, то вороги з далеко більшою силою та з допомогою інших держав нас побидили, і загарили нашу рідну землю зрошену святою кров'ю наших славних героїв.“

Відтак виступили кількі діти в числі 30, усі в гарних білих як сніг суконках, як ангелів з синьо-жовтими відзнаками, і створили гарний живий образ, та відспівали кілька гарних пісень почавши релігійною піснею „О, спомогай нас“. За нею слідував ряд українських народних пісень. Деклямації дуже гарно віддавали майже всі діти, котрі вступали, навіть декотрі з відповідними рухами, як дівчинка, що деклямувала „Нежурися Україно“ і друга — „За Україну“. Діточий спів був реплікатий деклямаціями так, що робило дуже гарне враження на глядачів, котрі за кожну пісню нагороджували діточок гучними оплесками.

Першу частку свята діти закінчили піснею: Боже Великий Тебе ми просимо.

В перерві пішли наші дівчата за добровільною збіркою, яка принесла поверх \$40. По відтягненні кількох доларів на розходи збірка пішла в цілості на місцеву школу.

Друга частку свята почалась промовою п. Ю. Маньовської, яка згадала 1918-19 роки, коли до повстала українська самостійна держава. Бесідниця,

будучи тоді в краю, була наочним свідком, як завзято боролися У.С.С. та кляси свої буйні голови за рідну землю і волю. Бо хоч були вже перемучені тою війною від 1914 року, вони ані на один мент не завагалися, але пішли з пісню на устах боронити свою рідну батьківщину від нападників. Полишаючи своїх дорогих матерей, сестер та суджень, вони кинулися у нерівний бій. Це заслуга, сказала бесідниця, українських матерей, що навчили своїх синів любити понад усе свій рідний нарід і край.

І днес ми, будучи тут на вільній землі Вашингтона, де ніхто нам не забороняє працювати в тім напрямі, ми, українські матері, повинні учини своїх дітей рідної мови, пісні, усього, що рідне, учини працювати для Америки і України.

Хор під проводом п. І. Бойка гарно відспівав пісні як: „Ой видно село“ і „Живи Україно“, М. Гайворонського. З чуттям відспівала сольо панна Марія Бойко, який акомпаніювала на пані панна Приймак.

Свято закінчено відспіванням гімну „Ще не вмерла Україна“.

По скінченні концерту гості не зараз розходилися додів, а стоячи гуртками і ділячись гарними враженнями з концерту. Бо хоч це не перший концерт в Болтіморі, однак інший ніж попередніми роками, коли і половини тої публіки не було, що цього року. За це належить щира подяка всім тим, що брали участь у концерті, або чим небудь причинилися до його виконання. Та найбільша подяка і признання належить нашим неструженим Сестрам Василямкам під яких проводом ведеться рідна школа, і які всі свої сили і знання вкладають, щоб вийшли зпід їх опіки діти добрими і гідними громадянами.

Вже четвертий рік вони проводять тут школу і кожного року уладжують такі свята як: „Листопадове“, Шевченка“ і „Матері“ та інші.

Щира подяка належить і тим матерям, що посилають своїх діточок до рідної школи.

Жалко тільки, що і хлопці не вчаються так до рідної школи, як дівчатка. Було б побажаним, щоб і вони учились рідної мови. Бо ж хлопці не є гірші від дівчат. А ми тільки одного хлопчика бачили на сцені який так гарно деклямував. Деж решта, наші хлопці? Сподіємось, що на слідуочий рік і їх побачимо в тако-

му числі як дівчаток. Щира подяка і всім гостям як місцевим так і з Куртіс Бей і Лукіс Пойнт, Мд., що своєю численною присутністю відзначували „Свято Героїв“.

Анна Чорний.

УКРАЇНСЬКІ СТИНІ КАЛЕНДАРІ на 1941 РІК

- у гарних кольорах
- Календарієм друковане українською мовою
- Свята означені чітким червоним друком

25 центів один 25 5 за \$1.00

Гуртові ціни подаємо на більшій замовленні.

Надежність треба посилати разом із замовленням.

На С. О. Д. не висилається.

- [] Президент Рузвельт
- [] Тарас Шевченко з Бандурою (новий образ)
- [] Мисс Україна з прапором
- [] Молода Україна
- [] Гуцул на полонині
- [] Наталя Полтавська
- [] Маруся з Івасем коло криниці
- [] Сини Мої, Гайдамаки
- [] Засистали Козаченьки
- [] Ангел Хоронитель на дитині на мості
- [] Ангел хоронить дітей перед поїздом
- [] Ангел хоронить дітей в човні
- [] Ангел над дитиною в колісці
- [] Фарма: діти й качки
- [] Маленька дівчина з півнями в городі
- [] Фарма: жнива, діти збирають яблука
- [] Краєвид: гори, город, хата, озеро
- [] Краєвид: хата і гарний город
- [] Христос на Оливній горі
- [] Родження Твоє, Христе Боже наш
- [] Слава во вишних Богу
- [] Христос, Добрий Пастир
- [] Воскресіння Ісуса Христа
- [] Пресв. Серце Ісуса Христа
- [] Пресв. Серце Преч. Діви Марії
- [] Пала Римський
- [] Матір Божа і св. Тереса
- [] Свята Родина

Замовлення слати на адресу:

“SVOBODA”
81-83 Grand Street
Jersey City, N. J.

лиш 9 днів остається

до висилки Вашого Різдвяного поздоровлення до поміщення в „Свободі“

Вишліть негайно. Скорше прийде, краще буде вироблене.

ОСТАННІЙ ДЕНЬ 31. ГРУДНЯ

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

5 ЦЕНТІВ ОДНА

6 ЗА 25 ц.

з ковертами

з гарними віршами.



SVOBODA

83 GRAND STREET
JERSEY CITY, N. J.

Не чекайте до останньої хвилини, замовляйте картки тепер, поки ще є добрий вибір. Замовлені пізніше рідняні посилки можуть задержатись на почі через святочну глоту й Ви їх не отримаєте на час. Вишліть моні-ордер, або марку сьогодні, а будь-те пенні, що будете мати чудові картки на Різдво.

Також маємо гарні картки з українськими вишивками в кольорах, без друкованих поздравлень, які однак можна ужити на Різдвяні картки. Ці картки продаються без коверток по 5 ц. за штуку, або по 25 ц. за 6 штук.



КНЯЗЬ ВІНДЗОР у Міямі, Флорида, в розмові з газетарями по відвідинах у президента Рузвельта.

Осип Стеткевич.

ЗА ОДНУ ЛІТЕРАТУРНУ МОВУ

(6)

Часто почуєте в устах українського інтелігента такі московські фрази: розмовляю на німецькій мові, твір написаний на московській мові, перекладений на українську мову й т. д. (В Галичині знов кажуть із польська: в німецькій мові, в польській мові).

Такі фрази — це варваризми: треба говорити й писати: розмовляю німецькою мовою, твір написаний московською мовою, перекладений українською мовою й т. д.

пор.: Шекспірові твори, із мови британської мовою українською перекладав П. Куліш, Львів, 1882 р.

Крім того, галичани вживають применника „на“ в польській фразі: **наразі** (навіть у Франка) у значінню: **покищо, поки**.

Таких фраз уживати не слід.

Так кажемо:

Під Термопіями, під Тебами, під Платеями — а не: при Термопіях, при Платеях і т. д.

Применника „з“ не раз уживають у Галичині українські інтелігенти зпольська там, де його не повинно бути, н. пр.: **зі** собою знатися у значінню: між собою знатися, один із одним знатися (взаємно — як кажуть галичани).

Цю фразу теж треба оминати й казати: знатися між собою.

Дуже часто навіть у таких письменників, як Шевченко, знайдете в нас москалізм: женитися на кімсь (пор.: Не жени-на багатій, бо вижене з хати), фраза, яка відповідає наскрізь розумінню подружжя в московського народу (віно, фізичне задоволення любови), тимчасом в українській фразі женитися з кимсь чується спільне життя, рівноправність обох частин подружжя і це теж відповідає розумінню подружжя в українці.

Радимо оминати цей москалізм.

Часто почуєте ще фразу „за водою йти“ (в Шевченка в „Тополях“), та краще все вживати таки по воду, бо за водою має інше значіння.

У нас дуже тепер поширений і чим раз більше шириться такий варваризм ізмосковська:

учитель **по** українському, **по** арифметиці (= українського, арифметики), був **питаний по** географії (= з географії), бал **по** фізиці (з фізики), фаховець **по** бухгалтерії (= у бухгалтерії), **йду по** фінансовим (= у фінансових справах), місія **по** справам полонених (= для справ полонених), говорити **по** телефону (телефоном), лист **післан по** пошті (= поштою), **прділ по** змісту (за змістом)...

Взагалі такого вживання **по** українська мова не знає, і його треба оминати.

Українські інтелігенти в Галичині під польським впливом уживають часто сполучника „а“ не у протиставному значінню, а в еднальному, і деякі письменники так і пишуть, н. пр.:



БЕЗ ПРИШПИЛЬОК. Джосеф Г. Ла Крич придумав і опатентував пеленку для дітей, що не зісувається, хоча не має пришпилюнок. Винахідник ілюструє наложання цієї пеленки на 4-місячного моделі. Пеленка ще й не промакає.

Поляки а українці, дім а школа, школа а релігія, між го-родом а лісом — замість:

Поляки й українці, дім і школа, школа й релігія, між го-родом і лісом...

пор.: Між церквою а цвинтарем невеличкий попівський ланок (Б. Лепкий — Пачкар).

Цей польонізм так закривав до мови галичан, що н. пр. у школах скрізь, при доданню, вживають на плюс (+) сполучника а, а не і, і вчать там, н. пр., так: два а два е чо-тири, замість — два і два е чотири.

Цього польонізму треба галичанам уникати й викинути його зі школи геть чисто!

У нас часто змосковська кажуть: писати з великої букви, з малої букви. Цей москалізм треба оминати і вживати в та-ких випадках усе орудного відмінка.

Звичайно питаються в нас: **не дивлячись на що?** — та це явний москалізм, переклад московського: не смотря на что? — Ту фразу треба оминати.

Під впливом московської, а то й німецької (на Буковині) звички наша інтелігенція теж переняла спосіб на батьків тика-ти. Розуміється, що ту звичку треба викидати з ужитку, тре-ба завертати назад до рідного викання батькам! Дехто каже, що тиканням навівається дуже близькі, ширі та сердешні відносини між батьками і дітьми, але це, очевидно, не-правда!

В устах українського інтелігента почуєте не раз у таких випадках „так як“, алеж це явний москалізм (так як), і його треба вистерігати. Таксамо вживають інтелігенти ча-стенько книжного слова „позаяк“ у розумінню: **тому що**. Та слово „позаяк“ зовсім не те значить у тих околицях України, де його знають і вживають, н. пр., на Підгіррі значить стіль-ки що: „наскільки“, і його вживати теж не слід!

У західно-українських говірках живуть іще такі умовні сполучники: **если** (скороч.: **сли**), **наколи**, і їх знайдете в за-хідно-українських письменників;

пор.: Другі Славяни вершка ся дохляють і **если** не вже, то небаком попрають ся з повним ясним сонцем (М. Шаш-кевич — Предслів до „Русалки Дністрової“). **Сли** лиш тим гріхом ти грішний, то ходи у рай предвчний! (Франко — Пяниця)...

Таких сполучників вживати не треба.

Звичайно українська інтелігенція робить тут помилку, сполучуючи, під московським впливом, дієслова: **дакувати, вибачати** зі знахідником. Це велика помилка. Треба спо-лучувати їх усе з давальником і казати:

дякую тобі, дякую вам, **йому** й т. д.

Таксамо треба викидати інтелігентське: **вибачаюсь** — (дослівний переклад: „извиняюсь“), а вживати народного: **вибачайте, вибачте!**

Дієслово **зрадити, зраджувати** вимагає предмету у зна-хіднику, не в давальнику, отже: **зрадити батька** (не — бать-кові), **жінку** (не — жінці) і т. д., як у нас не раз балакає змо-сковська інтелігенція.

(Дальше буде)



Дайте Дарунок що принесе радість не лише на один день - АЛЕ НА ЦІЛИЙ РІК -

Що року більше і більше читачів замовляє „Сво-боду“ як дарунок для приятелів. Чомуб не зробити цього Вам? Замовте для приятеля „Свободу“ на рік або пів року. Ми вишлемо перше число на його адресу (щоб він одержав на Різдво), у гарній різдвяній ко-верті, з різдвяною картою, яка повідомить його, що Ви замовили для нього „Свободу“ як дарунок. Дайте Ваше замовлення ще сьогодні. Лише виповніть за-лучений бланкет:

Висилаю \$6.00 на річну передплату

Висилаю \$3.25 на піврічну передплату

Висилайте „Свободу“ на

Його адреса

Місцевість і стейт

Мое ім'я і адреса є:

Кожного дня Ваш приятель буде одержувати „Сво-боду“ й буде мати гарну пам'ятку з Вашої дбайливості.

Пишіть до:

“SVOBODA,”

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ



Дня 17. грудня 1940. помер у Бостоні по довгій недужі член Тов. ім. Евг. Коновальця, від. ч. 238. У. Н. Союзу.

ІЛІЯ КУТНИЙ.

Покійний родився в містечку Озірна, повіт Зборів, Західна Україна. Прожив 49 років. Вступив до У. Н. Союзу в році 1927. Покійний був тихою владі та щиро все жертвував на на-родні цілі.

Похорон відбувся в четвер, 19. грудня, в українській прав. церкві, а похоронення тіла на цвинтарі Мавит Говп в Мате-пен.

Покійний оставив жену Са-докню, сина Миколу, дочку Ан-ну й Катрусю.

Хай земля Вашингтона буде йому пером!

Н. Давискиба, секр.



Дня 4. грудня помер у Барн-боро, Па., член від. 297. У. Н. Союзу.

НЕСТОР РЕВАК.

Прожив 54 роки. Родився в селі Лосес, повіт Новий Санч, Галичина. Вступив до У. Н. Со-юзу 31. грудня 1923. Був при-мирним членом. Був секретарем у відділі ч. 297 цілий час свого членства.

Покійний лишив жену Олену і 9 дітей, з котрих 3 пожу-рили.

Нехай земля Вашингтона бу-де йому пером.

Гнат Шедестак, предс.

Теодор Рузвельт був наймо-лодшим президентом Злуче-них Держав. Його записяже-но як президента в 42 році життя.

ХМАРИ

ПОВІСТЬ

Івана Нечуя-Левицького

це образ української інтеліген-ції шістдесятих років 19. сто-ліття, образ правдивий і пов-ний, що малює всі ті добрі сторони й недоліки, ширі й з любов'ю.

В цій повісті читач найде все, що йому потрібно, щоб ознайомитися з нашим націо-нальним рухом на передодні виступу інших людей, що ви-хоплювалися під впливом захід-ної Європи.

Цю повість Іван Нечуй-Ле-вицький ставив творцем укра-їнського суспільного роману, бо він уперше розглядав тут пи-тання, яке відношення має укра-їнська інтелігенція до себе самої й до інших верств укра-їнського народу.

ЦІНА 1 ДОЛІАРА 25 ЦЕНТІВ.

“Svoboda”

P. O. BOX 346,

81-83 GRAND STREET,
JERSEY CITY, N. J.

УВАГА! НЕГРОМАДЯНИ! УВАГА!

Лише 4 дні остається на Реєстрацію

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ ДО ОСТАННЬОЇ ХВИЛИНИ.

РЕЄСТРУЙТЕСЯ НЕГАЙНО

Як ви вже зареєструвалися, а змінюєте адресу, ви обов'язані подати її урядові до відома до 5 днів.

Від \$7.50 ВЖИВАНИ,
Від \$16.50 ЮВІ ан-глійські машини до пи-сання. Тоже Українські по низьких цінах.
Іздріж до 7. год. веч.
В суботу до 5. год. веч.
J. SACHS,
119 W. 23rd St., New York City.

ПОЧУВАЄТЕ ЗЛЕ — НЕ МАЄТЕ ЗАПАЛУ ДО ЖИТТЯ?

БОЛИТЬ вас голова — маєте газ в шлунку?

Скільки разів маєте за п'я-рок і терпите болю через гази, злий віддіх, нудоту від нестрав-ности, вживайте FEEN-A-MINT. Це розвиваюча жвачка, котра має доб-рий смак, поводить ви на заір легко, а певно. Заживає перед-спанням — а рано будете почуватися добре. Мільйони людей молодих і старих, показується на цій недорогій FEEN-A-MINT. Ви поміже й вашій родині. Купіть FEEN-A-MINT нині!



Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чолові-ків і жінок — Шкіра й кров.
Аналіз крові для подружого сві-доцтва.
Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRAMERCY 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслугову.
X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

СТІННИ
КАЛЕНДАРІ

Вже маємо календарі на 1941 рік. Просимо наших агентів і сторників замовляти календарі якнайкорше. Для сторників виробляємо календарі і друкуємо їх фірмою.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Ре-лігійні, Дівчата і діти в різних по-зах. Свята зазначені червоно, пости зазначені рибкою. Ціна одного Ка-лендаря з пересилкою 25 ц. 5 Ка-лендарів за \$1.00. Різдяні карти „Христос Раджаєся“, в формі кни-жечок з відповідними віршами, ціна за дозін 60 ц. 50 карток \$1.75. 100 карток \$3.00 з пересилкою. Шалюні хустини білі або чорні з рожами, одна \$2.00 з пересилкою. Червоні Коралі до українського строю, 3 шурки \$1.50. 4 шурки \$2.00. Опи-шурки \$2.50. На складі Мід, Опи-шурки, пишених. Має і багато інших річей, потрібних на Свята. Спис ка-лендарів висилаємо даром.

Для агентів гуртові ціни.
Замовлення посилайте до:

UKRAINIAN BAZAAR

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ВЗОРИ

КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ D. M. C. І СТЕМПІЛЬОВА-НИ РІЧІ.

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛАДЕЛФІО
І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.

Tel. Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегар-ного металевого труною, двома автом. караваном, бальсмуванням, виш-валним Похоронного Дому і т. д. \$295.00



Все, чого треба, з вишком один-ий й належитостей за церкву відправу й цвинтар.

SAMUEL P. KANAI

433 State St., Perth Amboy, N. J.



МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Обслуга швири і тесна.

Main Office:

383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Plain):

969 SOUTH BROAD ST.,
TRENTON, N. J.

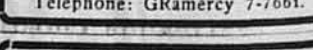
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150

Обслуга найкраща.



JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel.: Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДИНОВСЬКИЙ

НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання про цікаві шляхетські й купецькі ігришки з часів, коли історична Польща правила У-країною, а турки правильно на-зиджали на неї на грабін.

ЦІНА 75 ЦЕНТІВ.

“SVOBODA”
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН, ч. 185. Ризиковний крок.



SWAYING AND ZIG-ZAGGING TO MAKE HIMSELF A TRICKY TARGET, TARZAN CHARGED. THE HIDDEN ARCHER FLED!

Ухилиючись і біжучи зигза-ком Тарзан старався вимину-ти стріли ворога. В той спосіб він біг за тим дикуном, що вбив свого товариша.



"I'LL NOT HARM YOU," TARZAN CALLED. "IF YOU TELL WHY YOU AND YOUR COMRADE TRIED TO KILL THE WILD GIRL!"

„Я тобі не зроблю нічого злого“, кричав до нього Тар-зан. „Скажи мені лиш, чому твій товариш і ти сам хотіли вбити цю дику дівчину?“



THE TERRIFIED BLACK PAID NO HEED. HE BELIEVED HE COULD ESCAPE WITH HIS LIFE, AND HIS SECRET, TOO.

Але дику на це не відпові-дав. Він був переляканий і хо-тів спасатись втечею, надію-чись так врятувати не лиш життя, але й свою таємницю.



NOW AND THEN HE PAUSED TO LAUNCH AN ARROW AT HIS PURSUER. ONE LUCKY SHOT...AND THE CHASE WOULD BE ENDED!!

Час до часу він зупинявся на хвили, щоб випустити стрі-лу до Тарзана. Один щасли-вий стріл, а ці перегони для Тарзана скінчилися раз на все.